

VAASAN KESTÄVÄN LIKKUMISEN OHJELMA

2019

V A A S A .
V A S A .

VAASA - ENERGINEN EDELLÄKÄVIJÄ PUHDASTA, VIIHTYISÄÄ JA TOIMIVAA LIKKUMISTA

SISÄLLYS

ESIPUHE / 3
KESTÄVÄN LIIKKUMISEN HYÖDYT / 4
NYKYTILA / 5
VISIO JA TAVOITTEET / 6
TOIMENPITEET / 7-12
AIKAJANA / 13
SEURANTA / 14

ESIPUHE

Vaasan tavoitteena on olla hiilineutraali ennen vuotta 2030. Vaasassa on tarve muutokselle, koska tieliikenne aiheuttaa lähes kolmanneksen Vaasan hiilidioksidipäästöistä. Tavoite on kunnianhimoinen, hiilineutraaliksi pääseminen vaatii esimerkiksi Helsingin tekemien laskelmien mukaan liikenteen päästöjen vähentämistä 70 %. Tähän pääsemiseksi on otettava käyttöön uutta ajoneuvoteknologiaa, vähennettävä liikennettä sekä siirryttävä kestävämpiin liikennemuotoihin. Nykyisin Vaasassa noin kolmannes matkoista tehdään kestävillä kulkutavoilla.

Tässä Kestävän liikkumisen ohjelmassa tuodaan esille kestävälle liikkumiselle asetetut tavoitteet ja toimenpiteet, jotka mahdollistavat kaupunginvaltuuston asettamien tavoitteiden saavuttamisen. Ohjelma on laadittu vuorovaikutteisesti yhdessä kuntalaisten ja eri sidosryhmien kanssa. Siinä tuodaan esille laajasti eri kuntalaisryhmien kestävän liikkumisen tarpeet ja liikkumisen turvallisuus. Esteettömyys on yksi olennainen osa kestävästä liikkumisesta. Se edistää ihmisten yhdenvertaisuutta ja osallisuutta, ja tukee siten myös kestävän liikkumisen edistämistä kaupungissamme.

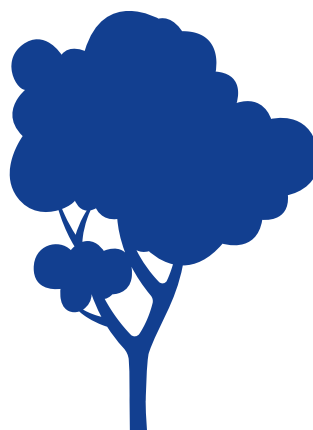
Kestävän liikkumisen edellytysten parantaminen lisää hyvinvointia, turvallisuutta ja viihtyisyyttä. Tässä energisen edelläkävijän Vaasan vahvuuksia ovat kestävästä liikkumisesta tukeva, tiivis kaupunkirakenne sekä lyhyet etäisyydet palveluihin. Parhaimmillaan lähiympäristö houkuttelee liikkumaan ja tekemään arjen matkat kestävin kulkumuodoin kävellen, pyöräillen tai joukkoliikenteellä. Elämän kuuluukin olla helppoa.

Toivon, että tämä Vaasan kaupungin ensimmäinen Kestävän liikkumisen ohjelma 2030 antaa hyvät suuntaviivat tulevaisuuteen, päättäjille sekä suunnittelijoille ja siten luo kuntalaisille yhä kestävämpiä liikkumismahdollisuuksia tulevaisuudessa!

Vaasassa 10.12.2019

Kaupunginjohtaja Tomas Häyry

Kaupunginhallitus on hyväksynyt
ohjelman KH 114\$, 20.4.2020

KESTÄVÄN LIKKUMISEN HYÖDYT

Maailmanlaajuiset megatrendit, kuten kestävyyskriisi ja ilmastonmuutos, kaupungistuminen, kestävien elämäntapojen ja hyvinvoinnin korostuminen ja teknologian kehittyminen muuttavat maailmaa vääjäämättömästi. Kestävän liikkumisen edistäminen vastaa monien käynnissä olevien megatrendien aiheuttamaan muutospaineeseen ja Vaasan tavoitteeseen olla hiilineutraali vuonna 202X.

KESTÄVÄ LIKKUMINEN VÄHENTÄÄ PÄÄSTÖJÄ

Dieselbussien hiilidioksidipäästöt ovat alle 50 % henkilöautojen päästöistä henkilökilometriä kohden. Hiilidioksidipäästöjä saadaan tätäkin alemmas kun kaasu- ja sähköbussit yleistyvät. Junaliikenne on joukkoliikenne-muodoista vähäpäästöisintä ja kävely ja pyöräily lähes päästötöntä.

KESTÄVÄ LIKKUMINEN PARANTAA TERVEYTTÄ JA HYVINVOINTIA

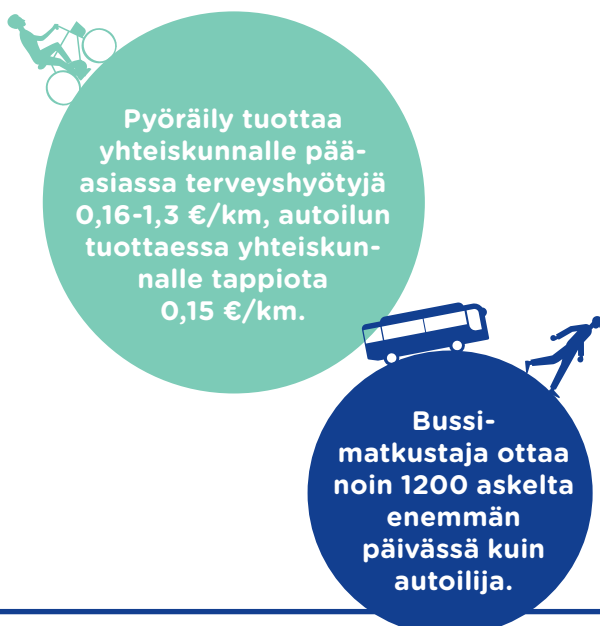
Liikkumattomuus on suurin huonon terveyden riskitekijä. Suomalaisesta aikuisväestöstä vain noin 20 % saa riittävän määrän kestävyysliikuntaa. Kävelyn ja pyöräilyn lisääminen arjen matkoilla auttaa saavuttamaan terveysliikuntasuositukset. Tutkimusnäyttö on osoittanut, että myös kevyemmällä liikuskelulla on terveyshyötyjä erityisesti vähän liikkuville.

KESTÄVÄ LIKKUMINEN LISÄÄ TASA-ARVOA

Turvallinen ja esteetön kävely-ympäristö mahdollistavat lasten ja vanhusten itsenäisen liikkumisen ja vanhusten toimintakyvyn säilymisen. Pyöräily ja joukkoliikenne laajentavat elinympäristöä kävelyyn verrattuna ja mahdollistavat omaehtoisen liikkumisen monille. Kestävä liikkuminen on myös edullista.

KESTÄVÄ LIKKUMINEN LISÄÄ ELINVOIMAA JA VIIHTYISYYTTÄ

Viihtyisässä ympäristössä kävellään enemmän ja viihdytään kauemmin. Kestävät liikkumis- muodot vievät vähemmän kaupunkitilaa ja antavat mahdollisuuden parantaa kaupunkien viihtyisyyttä. Kaupan menestykseen vaikuttaa lompakkotiheys - ei autotiheys.

64 %

yrittäjistä oli sitä mieltä, että liikkeen sijainti kävelykadulla vaikuttaa yrityksen liikevaihtoon positiivisesti tai erittäin positiivisesti.

NYKYTILA

VAASASSA ON POTENTIAALIA

Vaasassa on kestäväää liikkumista tukeva, tiivis kaupunkirakenne. 80 % Vaasan asukkaista asuu alle 5 km:n etäisyydellä keskustasta. Myös etäisyydet palveluihin ovat lyhyet: reilu 75 % vaasalaisista asuu alle kilometrin päässä lähimmästä päivittäistavarakaupasta ja enintään 250 m etäisyydellä lähimmästä joukkoliikennepysäkestä. Suurella osalla vaasalaisista kävely ja pyöräily on varteenotettava vaihtoehto työ-, koulu- ja kauppamatkoilla.

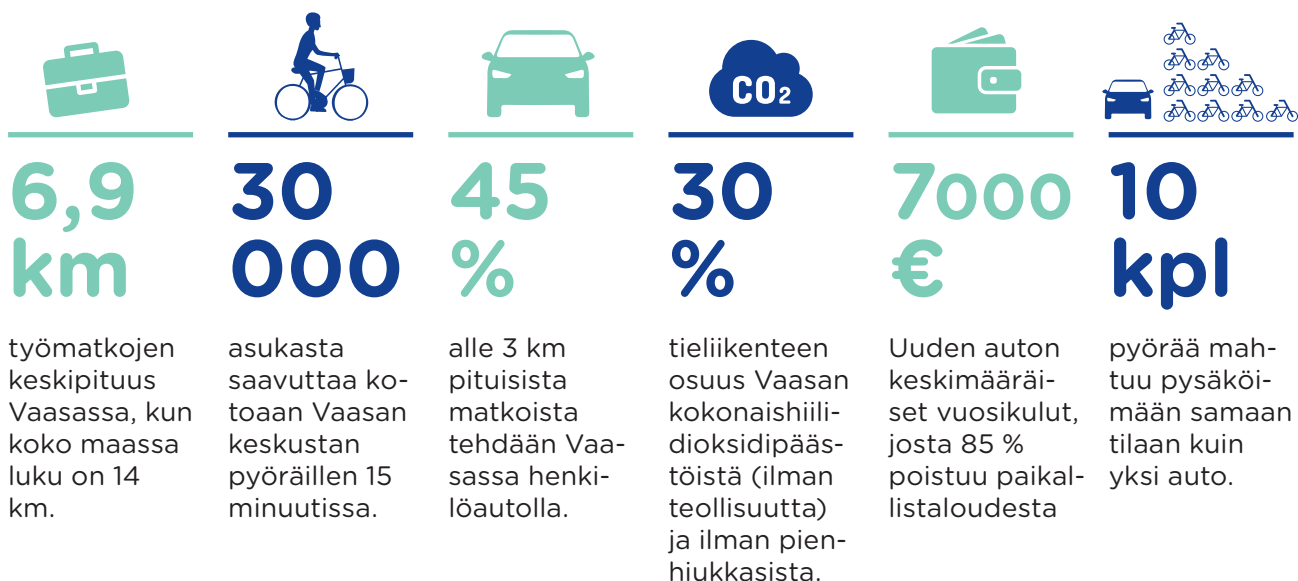
Nykyisin Vaasassa pyöräilyn kulkumuoto-osuus kaikista matkoista on 9-12 %, ja-lankulun 19-20 %, joukkoliikenteen 2-5 % ja henkilöautoliikenteen 64-65 %.

VAASALAISILLA ON TAHTOA

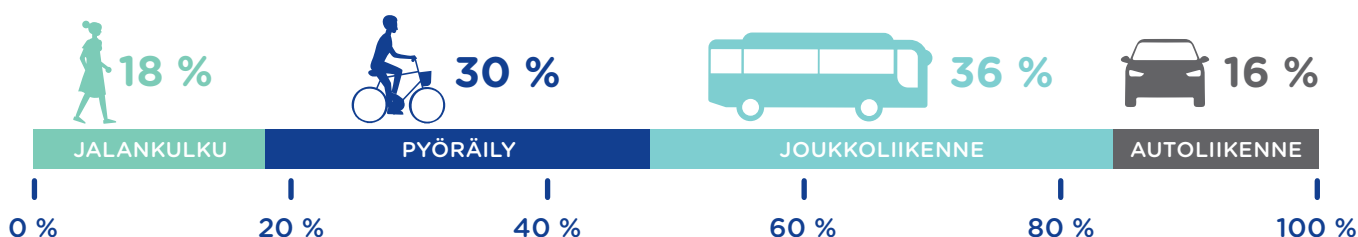
Vaasalaisille tehdyn kyselyn perusteella 90 % vastaajista olisi valmiita panostamaan enemmän pyöräilyn ja joukkoliikenteen kehittämiseen. Lisäksi 77 % vastaajista on sitä mieltä, että enintään kolmen kilometrin etäisyydellä olevalta asuinalueelta pitäisi päästä keskustaan nopeammin pyörällä kuin autolla.

Kehittämistä tarvitaan, sillä 68 % kyselyyn vastaajista kokee, että joukkoliikenteen tiheämpi vuoroväli kannustaisi parhaiten kestävien liikkumismuotojen käyttöön heidän kohdallaan. Lisäksi 76 %:a vastaajista kokee, että kävelyn houkuttelevuutta ja turvallisuutta tulee parantaa.

TIESITKÖ ETTÄ...

VASTAAJIEN NÄKEMYS SIITÄ, MITEN VAASAN INVESTOINTIRAHAT TULISI JAKAA ERI KULKUMUODOILLE

Lähde: Vaasan kestävään liikkumisen ohjelman asukaskysely, syyskuu 2019

VISIO JA TAVOITTEET

VAASA – ENERGINEN EDELLÄKÄVIJÄ PUHDASTA, VIIHTYISÄÄ JA TOIMIVAA LIIKKUMISTA

VISIO

LIIKENNEVERKKO TUKEE KESTÄVÄN KEHITYKSEN MUKAISTA LIIKKUMISTA

Liikenneverkko on jäsennelty siten, että kestävä liikkuminen on houkuttelevaa ja turvallista: pyöräily on nopein kulkumuoto lyhyillä matkoilla ja kävelypainotusta laajennetaan ydinkeskustassa. Keskustan pysäköintilaitokset ovat helposti saavutettavissa.

MATKAKETJUT OVAT KÄYTTÄJÄYSTÄVÄLLISIÄ

Nopeat, suorat ja tiheään kulkevat joukkoliikenteen linjat muodostavat houkuttelevan matkaketjun perustan. Helppokäyttöiset ja monipuoliset lippu- ja informaatiojärjestelmät ja liityntäkulkumuodot ja solmupisteet palveluineen täydentävät sitä.

ELINYMPÄRISTÖ ON PUHDAS, ESTEETÖN, VIIHTYISÄ JA VIHREÄ

Kaupunkitilat ja lähiliikkumisympäristöt ovat viihtyisiä ja houkuttelevat liikkumaan ja oleskelemaan. Viherrakenne jatkuu läpi kaupungin.

KÄRKITAVOITTEET

KAUPUNKI-ELÄMÄ ON VILKASTA JA KULTTUURILLE ON TILAA

ENERGIA- KAUPUNGIN BRÄNDI NÄKYVÄ VALINNOISSA

LIIKENNE ON MERKITTÄVÄ OSA KAUPUNGIN KEHITTÄMISTÄ

VIESTINTÄ VAIKUTTAA ASENTEISIIN POSITIIVISESTI

TUKEVAT TAVOITTEET

TOIMENPITEET

LIIKENNEVERKKO TUKEE KESTÄVÄN KEHITYKSEN MUKAISTA LIKKUMISTA

TOIMENPIDE	VASTUUTAHO Päävastuutaho lihavoitu	AIKATALULU
Kestävän liikkumisen ohjelma kaupungin strategiaan ja ohjelmiin Kaupungin strategia, Kulttuuri - ja liikuntapoliittinen ohjelma, Pysäköintipolitiikka ja Liikennejärjestelmäsuunnitelma	Teknisen toimen johtaja päättöksentekijät virkamiesjohto	2019
Pyöräilyn kehittämishankkeisiin varataan korvamerkitty budjetti - Rahoitus tarkoitettu pyöräilyn kokonaisverkkosuunnitelman ja pikaparannusten toteutukseen - Summa määritellään esim. perustuen asukaslukuun (esim. 15 e/asukas → 1 milj. € / vuosi)	Teknisen toimen johtaja Kuntatekniikka Talousjohtaja	2020
Kävelykeskustan kehittäminen ja laajentaminen - Kokeiluhankkeisiin kannustaminen - Hidaskatujen lisääminen	Kaavoitus Kuntatekniikka	Suunnittelu käynnissä, Toteutus 2021 →
Pyöräilyverkon toteutussuunnittelu ja priorisointi - Keskustan liikenneverkon päivitys, katutilan uudelleenjakso keskustassa, hidaskatujen lisääminen - Pilottina keskustan pyöräväylä - Hankkeiden priorisointi, ohjelmointi ja systemaattinen toteutus	Kuntatekniikka Kaavoitus	2021 2022 →
Nykyisten pyöräteiden parantamishanke - Toteutetaan vuosittain tietty määrä pieniä toimenpiteitä - Esim. reunakivien poistaminen, liittymien parantaminen	Kuntatekniikka	2020-2030
Pyöräpysäköinnin kehittämissuunnitelma	Kuntatekniikka Kaavoitus	2020-2021
Talvihoidon ja kunnossapidon laatuverkkosuunnitelma - Määritetään tärkeät kunnossapidettävät väylät kävelyn ja pyöräilyn kannalta - Kunnossapidon aikarajat	Kuntatekniikka Kaavoitus	2020-2021

MATKAKETJUT OVAT KÄYTTÄJÄYSTÄVÄLLISIÄ

TOIMENPIDE	VASTUUTAHO Päävastuutaho lihavoitu	AIKATALULU
Digipalvelujen kehittäminen • Reaaliaikainen joukkoliikennepalvelu (suunnittelu on käynnissä) • Kaupunkipalveluiden alusta, joka mahdollistaa eri sovellusten ja maksujärjestelmän kytkemisen yhteen – pilotointi käynnistyy → Jatketaan nykyistä kehitystyötä ja toimeenpannaan uudet asiat	Liikennesuunnittelu Tietohallinto VASEK	2020-2021
Joukkoliikenteen kehittäminen • Palvelutasoselvitys käsittelyssä, palvelutasoa parannetaan • Linjastosuunnitelma on tilattu. Periaatteita tulevat olemaan: - Heilurilinjat – linjojen nopeuttaminen - Täsmällisyyden parantaminen • Taustalla kaupunginhallituksen linjaama tavoite joukkoliikenteen käyttäjämäärien kasvusta • Älyliikenteen mahdollisuuksien hyödyntäminen • Joukkoliikenteen työtehtävien fokusointi ja tehostaminen	Liikennesuunnittelu Kaavoitus ELY VASEK	2021
Liikenteen solmupisteiden (liikkumishubit) kehittämissuunnitelma • Linkitys Kaupunginosakeskukset – työhön • Matkaketjujen solmupiste, joka yhdistää eri liikkumismuodot ja johon liikkumisen palvelut keskitetään • Matkakeskusten kehittäminen • Torin kehittäminen	Kaavoitus Kuntatekniikka VASEK Väylävirasto ELY	Kaupunginosa- keskustyö ja torin kehittäminen käynnissä

ELINYMPÄRISTÖ ON PUHDAS, ESTEETÖN, VIIHTYISÄ JA VIHREÄ

TOIMENPIDE	VASTUUTAHO Päävastuutaho lihavoitu	AIKATALULU
Julkisten ulkotilojen ja puistojen kehittäminen • Turvallista tilaa kaikille • Lapsille lisää tilaa keskustaan • Yhteissuunnittelua käyttäjien kanssa • Katuympäristön laatuohjelman laatiminen	Kuntatekniikka Kaavoitus	2020 →
Lähiliikkumisympäristöjen turvallisuuden, esteettömyyden ja viihtyisyyden kehittäminen kävelyyn ja pyöräilyyn kannustavaksi • Viherverkoston toimivuus yksilön ja ekosysteemipalveluiden kannalta • Kaupunginosittain tehtävä analyysi kehittämiskohteista	Kuntatekniikka Kaavoitus Liikuntapalvelut Perusopetus	Suunnitelma 2022
Rakentamisen laatupilotti: kaupunki & rakennusliikkeet • Laadukkaammat ja viihtyisämmät asuinalueet ja ulkotilat • Hyötyjen mittaaminen (euromääräiset hyödyt)	Kaavoitus Kiinteistötoimi Rakennusvalvonta	2022-2027

KAUPUNKIELÄMÄ ON VILKASTA JA KULTTUURILLE ON TILAA

TOIMENPIDE	VASTUUTAHO Päävastuutaho lihavoitu	AIKATALULU
Tilojen tehokkaampi ja joustavampi käyttö • Yhteistyö poikkihallinnollisesti • Tilankäytön helpottaminen (esim. matalan kynnyksen varausjärjestelmä, kokoontumiseen kannustaminen) • Torin lavan ym. Muiden kaupungin julkisten tilojen käyttösäännöt • Pysäköintipaikkojen yhteiskäyttö	VisitVaasa Talotoimi Kuntatekniikka Kulttuuripalvelut Kiinteistötoimi Liikuntapalvelut Viestintä	2020
Osallistava suunnittelu ja budjetointi • Kuntalaiset saavat ehdottaa kehittämiskohteita sekä äänestää, miten kaupunki käyttää budjettiaan • Kohteet yhteisöllisyyden ja kaupunkielämän edistämishankkeita • Kannustetaan talkootyöhön => kaupunki osallistuu esim. materiaalihankintoihin	Aluepalvelu-päällikkö Talousjohtaja Kuntatekniikka Viestintä	Suunnitelma 2021 Toteutus 2022 →
Vierasvenelaiturin käyttöönotto • Sisäsataman vierasvenelaituri	Kuntatekniikka Kaavoitus	2021

ENERGIAKAUPUNGIN BRÄNDI NÄKYVÄ VALINNOISSA

TOIMENPIDE	VASTUUTAHO Päävastuutaho lihavoitu	AIKATALULU
Tuetaan joukkoliikenteen kestäviä käyttövoimia - Seurataan käyttövoimien kehitystä ja reagoidaan markkinoiden muutoksiin - Otetaan huomioon kilpailutuksessa	Liikennesuunnittelu Talous- ja strategiapalvelualue	2021
Kevytraideratkaisun edistäminen Vaskiluodon ja Lentoaseman välille osana Vaasa-Seinäjoki -yhteyttä	Talous- ja strategiapalvelualue Liikennesuunnittelua Maakunta/Pohjanmaan liitto EPO-ELY	2021 →
Työpaikat mukaan kestävä liikunnan toimenpiteisiin - Kannustetaan kestävä liikuntaan, esim. tarjoamalla tietoa ja konsultaatiota liikunnissuunnitelman tekoon - Vaasan kaupunki toimii esimerkkinä omalla toiminnallaan - Tarvitaan yritys-yhteistyöhenkilö(t)	Liikennesuunnittelu Henkilöstöpalvelut (kaupungin henkilöstö) VASEK	2022 (kaupungin omat toimenpiteet) 2025 (yritys-yhteistyö)
Kannustetaan kiinteistöjä fiksuihin liikunnan energiavalintoihin ja -ratkaisuihin Kiinteistöille tukea ja ohjausta kestävä liikunta edistävien toimenpiteisiin (esim. sähköautojen latauspisteet, pyöräpysäköinti, tavarapyörät)	Kiinteistötoimi Kaavoitus Rakennusvalvonta Kaupalliset toimijat	2022

VIESTINTÄ VAIKUTTAA ASENTEISIIN POSITIIVISESTI

TOIMENPIDE	VASTUUTAHO Päävastuutaho lihavoitu	AIKATALULU
Vuosisuunnitelma kestävän liikkumisen viestinnästä • Konkreettiset toimenpiteet ja ydinviestit • Tavoitteet ja mittarit • Kohderyhmät ja aikataulut • Budjetit	Kokonaisuutta koordinoiva henkilö kaupungilla Asiantuntijat Viestintäpalvelut	2020 vuoden alussa
Joukkoliikenteen brändin kirkastus / luonti • Osallistetaan asiakkaita mukaan • Brändi ulottuu kaikkeen joukkoliikenteeseen busseista, kortteihin, pysäkkeihin... • Liikennöitsijät sitoutuvat, esim. kilpailutuksen yhteydessä	Liikennesuunnittelu Viestintäpalvelut	2020 kevät →
Terveys- ja ympäristövaikutusten tietoisuuden edistäminen • Kootaan konkreettiset toimenpiteet • Kärkiviestit → vedotaan ihmisiin • Sidotaan viestit läpi toiminnan ja viestinnän • Kampanjat → myös viestintä budjetoidaan toimenpiteille	Kokonaisuutta koordinoiva henkilö kaupungilla Toimialat Asiantuntijat Viestintäpalvelut	2021 →
Kootaan faktat kokoon: • Verkkosivuille vaasa.fi kokonaisuus • Faktat, syyt, hankkeet • Best practices yrityksistä, kaupungilta yms.	Kokonaisuutta koordinoiva henkilö kaupungilla Asiantuntijat Viestintäpalvelut VASEK	2019-2020 →

AIKAJANA

2019

Liikenteen solmupisteiden (liikkumishubit) kehittämissuunnitelma

Kestävän liikkumisen ohjelma kaupungin strategiaan ja ohjelmiin

Kävelykeskustan kehittäminen ja laajentaminen

Kootaan faktat kokoon

2020

Pyöräilyyn varataan korvamerkitty budjetti

Pyöräpysäköinnin kehittämissuunnitelma

Tilojen tehokkaampi ja joustavampi käyttö

Joukkoliikenteen brändin kirkastus / luonti

Talvihoidon ja kunnossapidon laatuverkkosuunnitelma

Julkisten ulkotilojen ja puistojen kehittäminen

Vuosisuunnitelma kestävän liikkumisen viestinnästä

Nykyisten pyöriteiden parantamishankekor

Digipalvelujen kehittäminen

2021

Terveys- ja ympäristövaikutusten tietoisuuden edistäminen

Kevytraideratkaisun edistäminen Vaskiluodon ja Lentoaseman välille osana Vaasa-Seinäjoki-yhteyttä

Tuetaan joukkoliikenteen kestäviä käyttövoimia

Joukkoliikenteen kehittäminen

Vierasvenelaiturin käyttöönotto

Pyöräilyverkon toteutussuunnittelu ja priorisointi

Osallistava suunnittelu ja budjetointi

2022

Kannustetaan kiinteistö- ja fiksuihin liikkumisen energiavalintoihin ja -ratkaisuihin

Rakentamisen laatupilotti: kaupunki & rakennusliikkeit

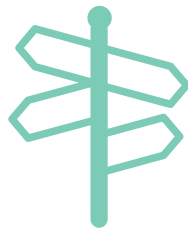
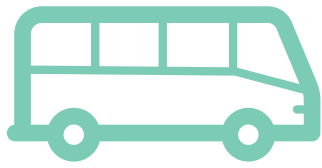
Työpaikat mukaan kestävän liikkumisen toimenpiteisiin

Lähiliikkumisympäristöjen turvallisuuden, esteettömyyden ja viihtyisyyden kehittäminen kävelyyn ja pyöräilyyn kannustavaksi

MITTARI	LÄHDE	NYKYTASO	TAVOITE
Asukkaiden osuus 5 km etäisyydellä keskustasta (% asukasluvusta)	YKR	80 % (2017)	↑
Tieliikenteen hiilidioksidipäästöt Vaasassa (kt co2-ekv)	CO2 raportti	66,8 (2019)	↓
Kestävän kehityksen mukaiset ajoneuvot %	Autokantatilasto, Traficom	1,2 % (9/2019)	↑
Paikallisliikenteen matkustajamäärät (1 milj. matkustajaa/v)	Waltti-järjestelmä	1,229 (2018)	↑
Pyöräliikenteen määrät (Vuoden kokonaismäärä)	Konelaskenta-pisteet	-	↑
Tyytyväisyys mahdollisuuteen liikkua kestävästi Vaasassa	Tyytyväisyys-kysely (tuleva)	-	↑
Liikunnan edistämisindeksi	TEA-viisari	74 (2019)	↑
Ilman typpioksidien pitoisuus, vuosikeskiarvo (µg/m3)	Vaasanpuistikon mittauspiste	20 (2018)	↓
Enintään kilometrin etäisyydellä ala-asteesta asuvien ala-asteikäisten osuus %	Liiteri-palvelu (YM)	60,3 % (2018)	↑
Enintään kilometrin etäisyydellä päivittäistavarakaupasta asuvan väestön osuus %	Liiteri-palvelu (YM)	79,7 % (2018)	↑
Vaasan keskustan elinvoimaluku	Elinvoima Suomen kaupunkikeskus-toissa -tutkimus	3,696 (2019)	↑
Kaupunkitapahtumien määrä	Visit Vaasan tilastot	22 kpl (2019)	↑
Vähähiilisen käyttövoiman % osuus joukkoliikennekalustosta	Vaasan kaupunki	50 % (2019)	↑
Kestävästä liikkumismuodoista kirjoitettujen artikkelien määrä ja sävy	Mediaseuranta	-	↑

V A A S A .
V A S A .